

Models de polítiques culturals

Publicat per [Interacció](#) [1] el 05/11/2019 - 11:59 | Última modificació: 25/06/2026 - 12:00

Aquest document breu de l'Observatori Basc de la Cultura ofereix una síntesi molt útil dels principals marcs conceptuals i instruments de les polítiques culturals. El seu interès no rau tant en aportar una teoria nova com en ordenar de manera pedagògica els grans debats que travessen la intervenció pública en cultura: què són les polítiques culturals, quins valors les sustenten, com s'organitzen institucionalment i amb quines eines actuen.

El text parteix d'una idea fonamental: darrere de qualsevol actuació pública en cultura hi ha una intencionalitat política. Les polítiques culturals no són només un conjunt de programes o serveis, sinó una manera d'orientar el desenvolupament simbòlic d'una societat i de definir quina relació s'estableix entre cultura, ciutadania i poder públic.

Una de les aportacions més interessants és la presentació de dos models d'anàlisi. El primer estructura les polítiques culturals en quatre dimensions: substantiva (què es vol fer), ètica (quins valors les orienten), institucional (com s'organitza l'acció pública) i instrumental (amb quines eines s'actua). Aquest esquema permet entendre que les polítiques culturals no es defineixen només pels seus objectius, sinó també pels valors que promouen, les estructures que les sostenen i els instruments que mobilitzen.

El segon model recupera la clàssica tipologia de Chartrand i McCaughey, que distingeix quatre formes d'intervenció estatal segons el grau d'implicació pública: l'Estat facilitador, basat en incentius fiscals i filantropia privada; l'Estat patró, que delega la distribució dels recursos en organismes independents; l'Estat arquitecte, característic dels sistemes europeus continentals amb ministeris forts i intervenció directa; i l'Estat enginyer, propi dels règims que subordinen la cultura als objectius polítics de l'Estat.

El document també identifica diversos dilemes estructurals plenament vigents. Entre ells destaquen la tensió entre llibertat cultural i igualtat d'oportunitats, la necessitat de justificar la intervenció pública davant els seus crítics, l'equilibri entre homogenització i singularitat territorial, o la relació entre decisió política i autonomia professional. Aquest enfocament és especialment interessant perquè mostra que moltes discussions actuals no són noves, sinó expressions contemporànies de tensions inherents a les polítiques culturals.

Una altra contribució rellevant és l'atenció dedicada a la governança. El text subratlla que la manera de governar la cultura és tan important com els continguts de les polítiques. Per això analitza eines de concertació com els consells de cultura, les comissions interinstitucionals, els plans estratègics o els observatoris culturals. La governança apareix vinculada a la capacitat de compartir responsabilitats, generar consensos i articular relacions entre administracions, sectors culturals i ciutadania.

També ofereix una panoràmica dels principals instruments d'intervenció: provisió directa de serveis, subvencions, beques, premis, instruments financers, incentius fiscals i regulació. El text defensa que la combinació d'aquests instruments és la que acaba configurant els diferents models de política cultural. La financiació es presenta, de fet, com el reflex més visible de les prioritats polítiques.

En les conclusions, els autors remarquen una qüestió especialment pertinent per al debat actual: la major part dels

instruments continuen orientats a l'oferta cultural més que no pas a la demanda. Les polítiques públiques han concentrat tradicionalment els esforços en la creació, la producció i la distribució, mentre que les polítiques de públics i d'accés continuen ocupant una posició secundària. Al mateix temps, observen una ampliació progressiva de les eines disponibles a mesura que les indústries culturals i creatives incorporen instruments propis de les polítiques econòmiques i d'innovació.

Llegit avui, el document conserva un notable valor pedagògic perquè ofereix un mapa conceptual clar per interpretar debats que continuen oberts: la relació entre drets culturals i intervenció pública, la governança multinivell, la distribució de competències, el paper dels experts en la presa de decisions, o la tensió entre suport a la creació i desenvolupament de públics. També ajuda a entendre que les polítiques culturals no es poden reduir a pressupostos o programes, sinó que expressen una determinada concepció de la cultura, del paper de l'Estat i de la ciutadania. (n. de l'e., 2026)

Referència

Observatorio Vasco de la Cultura. (2018). *Modelos de políticas culturales*. Gobierno Vasco, Departamento de Cultura y Política Lingüística.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: finançament de la cultura

Etiquetes: gestió cultural

Etiquetes: pensament cultural

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2019/models-politiques-culturals>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/modelos_de_politicas_culturales_2018.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8155>